

TRASA DEDIČSTVA

“Krajina koreňov – Príbehy prírody, remesla a času”

Úvod

V srdci slovenského regiónu Hont, kde sa zvlnené vinice stretávajú so starobylou krajinou, leží chodník, ktorý spája tri pozoruhodné miesta – Olej Hont, Ginko v **Súdovciach** a Vinicu Jeruzalem. Každá zastávka rozpráva jedinečný príbeh, no spolu tvoria cestu históriou, remeslom a tichou silou prírody.

Tu vstúpite do sveta Olej Hont, kde tradícia za studena lisovaných olejov udržiava spojenie medzi pôdou a stolom. Postavíte sa pod najstarší ginko na Slovensku, 260-ročný strom, ktorý prežil svoju históriu, zakorenený v minulosti, ale rozprestierajúci sa do budúcnosti. A nakoniec sa prejdete po viničových svahoch Jeruzalema, kde história šepká cez legendy **Bratříkov** a pôda živí hrozno, ktoré rástlo po celé generácie.

Toto je viac než len chodník. Je to pozvánka spomaliť, počúvať, ochutnať a cítiť hlboké dedičstvo Hontu.

Čo objavíte

- **Olej Hont** – Malá, ale výnimočná lisovňa oleja v Súdovciach, kde Viera Šimčíková a Matthias Dirk Roesch oživil starodávne remeslo lisovania olejov za studena. Každá fľaša rozpráva príbeh miestnych farmárov, udržateľných potravín a čistých, nefiltrovaných chutí. Návštevníci môžu na vlastné oči sledovať proces, ochutnať remeselné oleje a zažiť starostlivosť, ktorá sa vkladá do každej kvapky.
- **Ginko v Súdovciach** – Táto živá pamiatka minulosti, ktorá stojí už viac ako 260 rokov, bola kedysi súčasťou majestátneho šľachtického panstva. Hoci panstvo zaniklo, ginko zostáva – tichý svedok stáročí zmien. Ako jeden z najstarších stromov svojho druhu na Slovensku symbolizuje odolnosť, dlhovekosť a tichú múdrosť prírody.
- **Vinica Jeruzalem** – Vinica s názvom, ktorý v sebe skrýva stáročia významu, kde sa prelína príroda a legenda. Niektorí hovoria, že vyhnanci z rodu Bratříci ho pomenovali svojou Zaslúbenou zemou, zatiaľ čo iní sledujú jeho pôvod v stratenej odrode hrozna Jeruzalem, ktorá sa tu pestovala pred viac ako 150 rokmi. Dnes zostáva miestom na zamyslenie, obnovu a hlboké spojenie s krajinou.

Príbehy dedičstva

Poschodie 1 “Od semien k zlatu – remeselné oleje od Olej Hont”

V kopcovitých oblastiach hontu na Slovensku, v obci **Súdovce**, sa nachádza malý lis na olej, ktorý udržiava pri živote starobylé remeslo. Olej Hont premieňa lokálne semená na čisté, za studena lisované oleje, čím zachováva bohatú chuť a živiny, ktoré príroda zamýšľala.

Od roku 2013 sa **Viera Šimčíková** a Matthias Dirk Roesch venujú oživeniu tradičného lisovania oleja. Z tekvicových,

slniečnicových, repkových, makových a iných lokálne pestovaných semien vytvárajú nefiltrované, na živiny bohaté oleje – fľaškové zlato priamo z pôdy.

Vstúpte do ich dielne a buďte svedkami procesu lisovania, odhaľte tajomstvá výberu semien a ochutnajte ručne vyrábané oleje, horčice a semienkové koláče. Toto je remeselné spracovanie v tej najkrajšej podobe, ktoré spája slovenské dedičstvo, udržateľnosť a kulinársku dokonalosť.

Olej Hont je viac než len lis na olej – je to dôkaz pomalého jedla, udržateľnosti a sily tradície. Každá fľaša podporuje miestnych farmárov, zdravé stravovanie a záväzok ku kvalite pred masovou produkciou.

Vydajte sa na kultúrny chodník „Krajina koreňov“ a navštívte Olej Hont, aby ste okúsili históriu v každej kvapke. Kontaktujte Lišovské múzeum pre viac informácií.

Poschodie 2 “Nadčasový strážca Súdoviec – Príbeh ginka”

V tichej dedinke **Súdovce** , kde história šepká cez vinice a staré kostoly, stojí živá relikvia z minulých čias – najstarší ginko na Slovensku. Tento strom, zasadený pred viac ako 260 rokmi, ticho svedkom príchodu a odchodu generácií a prežíva stáročia zmien.

Hoci miestni obyvatelia ho často prehliadajú, cestovatelia, ktorí na tento vzácny strom narazia, sú jeho prítomnosťou uchvátení. Niektorí si

dokonce berú opadané lístie ako pamiatku, pretože vedia, že ginko je už dlho uctievané pre svoje liečivé vlastnosti, ktoré podporujú krvný obeh a dlhovekosť.

Ginko v **Súdovciach** je viac než len botanický zázrak – je symbolom vytrvalosti, histórie a skrytej krásy. Vo svete, ktorý sa neustále mení, tento strom zostáva strážcom času.

Vkročte do minulosti, kde prekvitali vznešené záhrady, a objavte strom, ktorý prežil ríše a vydržal skúšku času.

Čaká vás cesta. Chcete sa prechádzať pod jeho starobylými konármi a cítiť ťarchu stáročí v jeho zlatých listoch? Vydajte sa na kultúrny chodník „Krajina koreňov“ a navštívte ginko v Súdoenciach. Kontaktujte Lišovské múzeum pre viac informácií.

Poschodie 3 “Vinica Jeruzalem – vinica, ktorú sa nedá opísať slovami”

Ukrytý v zvlnených kopcoch Hontu, kde sa vinice po celé generácie tiahnu k nebu, leží miesto s názvom, ktorý nesie stáročia významu – Jeruzalem. Alebo je to Jeruzalem ?

Mapy z rokov 1871 a 1935 ponúkajú rôzne hláskovania, ktoré odrážajú meniacu sa históriu tejto krajiny križovatiek. Ale okrem slov, okrem písmen je toto miesto pocitom – svätyňou, pohľadom do večnosti, chvíľou pokoja uprostred viníc.

Legendy šepkajú, že **bratia** bojovníci utekajúci zo svojej vlasti tu našli útočisko a nazvali ju svojou zaslúbenou zemou. Iní hovoria, že názov pochádza zo starobylej odrody viniča Jeruzalem, ktorá sa na týchto svahoch pestovala pred viac ako 150 rokmi. Dnes sa vinič zmenil, ale duch krajiny zostáva rovnaký – miesto, kde tí, ktorí sa zastavia a pozrú, skutočne vidia a tí, ktorí počúvajú, skutočne počujú.

Pri Vinici Jeruzalem sa horizont tiahne až za **Hontianske Moravce**, okolo klúkatej **rieky Ipeľ**, až po **pohorie Borzsony** v Maďarsku. Víno je tu viac než len nápoj – je to príbeh o odolnosti, tradícii a ľudskom spojení.

Vinica Jeruzalem je miestom obnovy a spolupatričnosti, vytvorené pre tých, ktorí potrebujú chvíľku na nadýchnutie sa, na opätovné spojenie s prírodou, jeden s druhým a so sebou samými.

Vaša cesta čaká. Vstúpite do tejto krajiny, pocítite jej prítomnosť a necháte jej príbeh stať sa súčasťou vášho vlastného? Vydajte sa na kultúrny chodník „Krajina koreňov“ a navštívte Vinicu Jeruzalem. Kontaktujte Lišovské múzeum pre viac informácií.

Prečo je táto trasa dôležitá

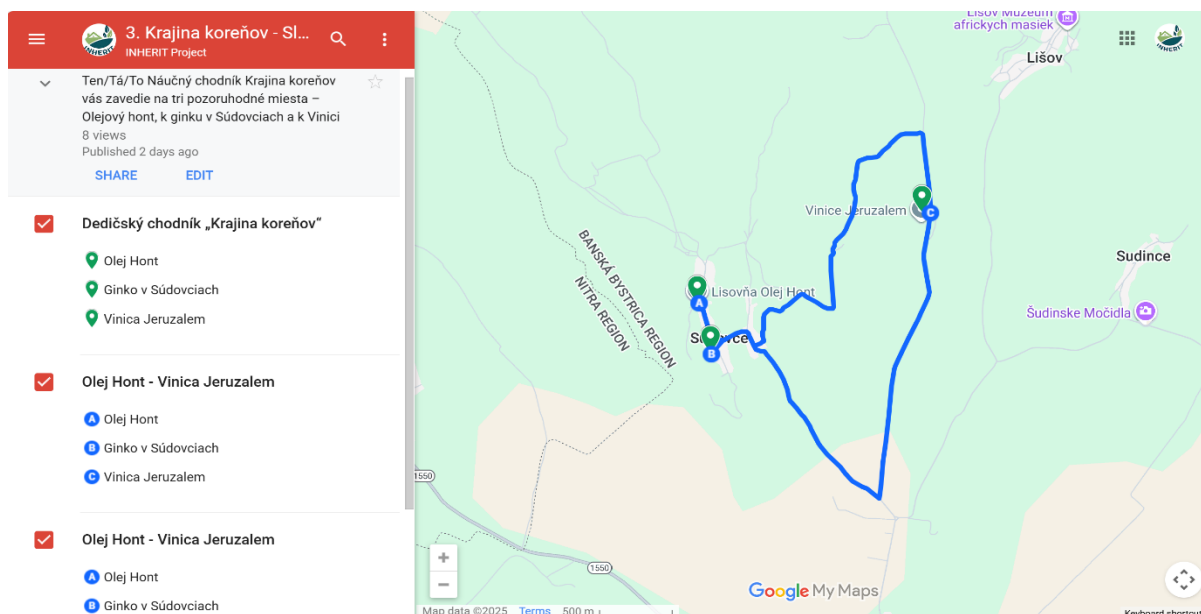
Táto trasa nie je o zhone – je o ponorení sa do sveta. Je to cesta naprieč chuťou, časom a tradíciou.

- V Olej Hont zažijete silu remesla, kde sa jednoduchý akt lisovania oleja stáva poctou slovenským farmárom a udržateľným potravinám.
- Pri ginku stojíte pod časom, kde strom prežil revolúcie, vojny a meniaci sa svet, no napriek tomu stále prosperuje.
- Vo Vinici Jeruzalem cítite dušu krajiny, kde sú stáročia staré vinice stále opradené legendami.

Každá zastávka vás pozýva na zastavenie, pozorovanie a opätovné spojenie – nielen s históriou, ale aj so sebou samým.

Mapa trasy

Ten/Tá/To Náučný chodník Krajina koreňov vás zavedie na tri pozoruhodné miesta – Olejový hont, k ginku v Súdovciach a k Vinici Jeruzalem.

Odkaz na mapu:

<https://www.google.com/maps/d/u/2/edit?mid=1VUAfYxXoEbBg19EXkWXEL6xbZi9c2SU&usp=sharing>

Zastávka 1	Olej Hont https://maps.app.goo.gl/f43aqGd4kuiPV25a9 GPS: 48.2111, 18.83382
Zastávka 2	Ginko v Súdovciach https://maps.app.goo.gl/dvMg8BvHvrhZGdTB8 GPS: 48.20796, 18.83505
Zastávka 3	Vinica Jeruzalem https://maps.app.goo.gl/b3ffgog8B2bYUYVz9 GPS: 48.21681, 18.8542

Detaily trasy

- Dĺžka (km): 4,5 km
- Ako sa to dá zrealizovať : pešo, na bicykli alebo autom
- Východiskový bod : Olej Hont <https://maps.app.goo.gl/f43aqGd4kuiPV25a9>
- Trvanie :

- Ak sa vydáte na úlohy v pamiatkových lokalitách, na dokončenie trasy budete potrebovať približne 3 hodiny.
- Ak tak neurobíte, návšteva lokalít vám zaberie približne 1,5 – 2 hodiny.
- Špeciálne poznámky (oblečenie, vybavenie, počasie atď.):
 - Zápisník alebo telefón na poznámky
 - Pohodlná obuv na chôdzu
 - Fľaša na vodu
 - Najlepšia sezóna: celoročne prístupné
- Bezpečnostné pokyny :
 - Budte ohľaduplní k strojom a výrobnému priestoru
 - Nedotýkajte sa zariadení bez pokynov personálu
 - Počas degustácie dodržiavajte hygienické pravidlá
- Vedenie :
 - Túto trasu môžu absolvovať cestovatelia sami
 - Sprievodcovstvo sa neponúka
- Kontakty pre viac informácií :

Lišov Múzeum
<https://lisovmuzeum.sk/>
 Lisov 15 96271 Lisov
 +421 902 324 577

Úlohy / Príležitosti byť kreatívny

Úloha 1 “Tekuté zlato – Výzva Olej Hont”

Prehľad úloh

- Téma a dedičstvo: Tradičná výroba za studena lisovaného oleja, udržateľnosť a miestne poľnohospodárstvo
- Trvanie: 45 – 60 minút
- Úroveň obtiažnosti: Stredná (vrátane interaktívnych úloh)
- Poloha: Olej Hont, Súdobce (<https://maps.app.goo.gl/f43aqGd4kuiPV25a9>)
- Najlepšia sezóna: Jar až jeseň (apríl – október), ale prístupné celoročne

Misia

Ste kulinársky bádateľ, ktorého úlohou je odhaliť tajomstvá tradičného lisovania oleja v Olej Hont. Vašou úlohou je objaviť, ako sa oleje vyrábajú od semienka až po fľašu, porovnať rôzne odrody a zistiť, prečo lisovanie za studena zachováva najčistejšie chute a živiny.

Výzva

Na splnenie tejto úlohy musíte preskúmať proces výroby oleja prostredníctvom troch úloh:

- Cesta semienka – Identifikujte kľúčové miestne semená používané v Olej Hont (tekvicové, slnečnicové, repkové, mak) a zistite, prečo sú vybrané.
- Lisovanie zlata – Pozorujte proces lisovania za studena a zistite, prečo táto metóda zachováva tie najlepšie vlastnosti oleja.
- Chuť a aróma – Porovnajte dva rôzne oleje a opíšte ich chuť, textúru a arómu. Čo robí každý z nich jedinečným?

Východiskový bod

Vchod Oleja Honta.

Popis oblasti

Malá dielňa na lisovanie oleja so zameraním na udržateľnosť a tradičnú výrobu.

Kritériá úspechu

Odpovedzte na všetky tri náročné otázky a prediskutujte svoje zistenia s členom tímu Olej Hont.

Úloha 2 “Časomerač – Výzva Ginkgo”

Prehľad úloh

- Téma a zameranie na dedičstvo : Prírodná história, botanika a odkaz starobylého stromu
- Trvanie : 30 – 45 minút
- Úroveň obtiažnosti : Ľahká (vyžaduje sa chôdza a pozorovanie)
- Lokalita : Ginko v Súdovcích (<https://maps.app.goo.gl/ZyctnL8tNw7BkLV57>)
- Najlepšia sezóna : Jar až jeseň (apríl – október)

Poslanie

Ste historik prírody a skúmate starobylý 260-ročný strom ginko v Súdovcích . Vašou úlohou je odhaliť jeho históriu, liečivé vlastnosti a odolnosť v priebehu stáročí.

Výzva

Vaším cieľom je splniť tri úlohy, ktoré zdôraznia dôležitosť tohto starobylého stromu:

- Časová kapsula – Odhadnite vek stromu na základe jeho historického významu v Súdovciach . Aké významné historické udalosti prežil?
- Liečivý strom – Vyhľadajte si informácie alebo sa opýtajte miestnych obyvateľov na liečebné využitie listov ginka. Prečo je tento strom cenený v tradičnej medicíne?
- Preživší – Dozviete sa o odolnosti ginka a o tom, ako jeden z nich dokonca prežil atómové bombardovanie Hirošimy. Čo robí tento druh jedinečným?

Východiskový bod

Pri ginku v Súdovciach .

Popis oblasti

Historický strom, kedysi súčasťou šľachtického panstva, dnes stojí ako prírodná pamiatka času a vytrvalosti.

Kritériá úspechu

Zdokumentujte odpovede na všetky tri úlohy a zamyslite sa nad významom stromu v histórii aj prírode.

Úloha 3 “Duch zeme – Výzva viníc Jeruzalema”

Prehľad úloh

- Téma a zameranie na dedičstvo : Vinohradníctvo, krajinná história a kultúrny význam Jeruzalemského vinohradu
- Trvanie : 45-60 minút
- Úroveň obtiažnosti : Stredná (vrátane chôdze)
- Poloha : Vinica Jeruzalem
<https://maps.app.goo.gl/b3ffgog8B2bYUYVz9>
- Najlepšia sezóna : Jar až jeseň (apríl – október)

Poslanie

Ste prieskumník viníc a sledujete pôvod Jeruzalemského vinohradu a jeho spojenie s históriou, vierou a vinohradníctvom. Vašou úlohou je odhaliť príbeh jeho názvu, pochopiť jeho jedinečné odrody hrozna a ponoriť sa do prírodných krás regiónu.

Výzva

Na splnenie úlohy musíte preskúmať historický a vinohradnícky význam Jeruzalemského vinohradu prostredníctvom troch kľúčových úloh.

- Tajomstvo názvu – Preskúmajte pôvod názvu vinice. Bol pomenovaný podľa hnutia Bratrci, starodávnej odrody hrozna alebo niečoho iného?
- Chuť tradície – Dozviete sa viac o odrodách hrozna, ktoré sa tu pestujú. Čo ich robí jedinečnými a ako sa prispôbili regiónu?
- Pohľad časom – Postavte sa na svahy vinohradov a pozorujte krajinu. Aké historické pamiatky odtiaľto vidíte a ako toto miesto súvisí s jeho minulosťou?

Východiskový bod

Vstup do Vinice v Jeruzaleme.

Popis oblasti

Vinohrad s hlbokým historickým významom, ktorý ponúka výhľady na Hontianske Moravce , rieku Ipel' a dokonca aj do Maďarska.

Kritériá úspechu

Odpovedzte na všetky tri náročné otázky a zamyslite sa nad tým, čo robí tento vinohrad výnimočným miestom v krajine Hontu.

Vyhlásenie:

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.